

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัย การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์

The Development of A Support Model for Rehabilitation of Ex-prisoners Under the Internal Security Act in the Areas of Southern Borders Based on Behavioral Science Approach

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย	ดร.จิราภรณ์ เรืองยิ่ง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นักวิจัยร่วม	ดร.อัจฉราพรรณ กันสุขะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
	ดร.ตनुวัศ สุวรรณวงศ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี (ปีงบประมาณ 2565)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

“อดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ” หรือ “อดีตผู้ถูกคุมขัง” เป็นบุคคลที่เคยมีพฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ซึ่งบางคนยังมีความเสี่ยงสูงที่จะหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากสภาพบุคคลทั่วไปกลายมาเป็นผู้กระทำความผิดที่บุคคลปกติในสังคมไม่ยอมรับ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการถูกปฏิเสธจากสังคมและถูกตีตราว่าเป็นนักโทษหรือผู้กระทำความผิด ทำให้รู้สึกว่ามันได้สูญเสียสถานภาพของสมาชิกในสังคมและสถานภาพของครอบครัวตามไป เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จนบางครั้งมีความรู้สึกปฏิเสธตนเอง ซึ่งความรู้สึกนี้เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความคิดที่จะกระทำผิดในอนาคต บุคคลกลุ่มนี้จึงควรได้รับการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนฟื้นฟูด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

การนำวิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์มาใช้ในการช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงกลับคืนสู่สังคม เป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสนใจและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากวิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์เป็นการทำความเข้าใจและวิเคราะห์พฤติกรรม ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นผ่านมุมมองหลากหลายศาสตร์ ได้แก่ มุมมองทางจิตวิทยา สังคมวิทยา อาชญาวิทยา ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจ พยากรณ์ ป้องกัน และจัดการกับสิ่งต่างๆ ได้อย่างรอบด้าน ซึ่งที่ผ่านมายังไม่พบการให้ความช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูบุคคลที่เคยถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ภายหลังการกลับคืนสู่สังคมอย่างเป็นระบบ การวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งพัฒนารูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ที่มีการผสมผสานมุมมองทางจิตวิทยา สังคมวิทยา และอาชญาวิทยา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติจริง นับเป็นทางเลือกหนึ่งในการป้องกันการหวนกลับไปใช้ความรุนแรงอีกครั้งและการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือ และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ โดยมุ่งศึกษาด้านจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือ และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร การประเมินด้านจิตใจ และการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ มุ่งสนับสนุนฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านจิตใจ และด้านความคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน และความคิดในการสร้างรายได้/สร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีพ ดำเนินการโดยการศึกษาแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคม และการปฏิบัติการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษฯ และการวิจัยระยะที่ 3 สรุปผลการปฏิบัติการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษฯ โดยการนำข้อเสนอแนะมาปรับรูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษฯ ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ ซึ่งเป็นบุคคลที่เคยถูกคุมขังจากการกระทำความผิดต่อกฎหมาย เพื่อก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายหลังได้รับการปล่อยตัวกลับคืนสู่ชุมชนอย่างน้อย 1 – 2 ปี โดยคำนึงถึงผู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา จำนวน 23 คน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันด้านจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือ และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาวะด้านจิตใจของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ พบว่าส่วนใหญ่มีความเครียด วิตกกังวล หวาดระแวง และรู้สึกกลัวในบางครั้ง โดยสภาพจิตใจดังกล่าวเกิดจากสาเหตุหลัก 3 ประการ ได้แก่ การรายได้ไม่เพียงพอและมีหนี้สิน การเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ และการมีทหารมาเยี่ยมเยียนที่บ้าน โดยผลการประเมินด้านสุขภาพจิต พบว่า

กลุ่มอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 23 คน ส่วนใหญ่มีภาวะเครียดในระดับน้อย ($n = 16$) ไม่พบความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเครียดหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (PTSD) ($n = 15$) และส่วนใหญ่ไม่มีความทุกข์ทรมานทางจิตใจ ($n = 18$) อย่างไรก็ตาม พบว่ามีกลุ่มอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลการประเมินสุขภาพจิตอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเร่งด่วน คือ มีภาวะเครียดในระดับมากที่สุด ($n = 2$) มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเครียดหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (PTSD) ($n = 8$) และมีความทุกข์ทรมานทางจิตใจรุนแรง ($n = 2$)

1.2 ชีวิตความเป็นอยู่ของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ พบว่ามีบางกลุ่มถูกติดตามจากคนในชุมชน มีความพยายามปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในชุมชน และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

1.3 การประกอบอาชีพ และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพกรีดยางพารา รับจ้างทั่วไป และอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการประกอบอาชีพ และมีความต้องการช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. แนวทางการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในปัจจุบัน

2.1 เครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการฟื้นฟูการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างปกติสุขในปัจจุบัน พบว่าเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการฟื้นฟูการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างปกติสุขที่ได้ขับเคลื่อนโดยตรงมีทั้งหน่วยงานภาครัฐที่ได้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านนี้หรือมีอำนาจหน้าที่/ความรับผิดชอบทั้งโดยตรงและมีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กองสานใจสู่สันติ ศูนย์สันติวิธี กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ศูนย์สุขภาพจิตที่ 12 โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยพบว่าในปัจจุบันการดำเนินงานของหน่วยงานดังกล่าว จะเป็นลักษณะของการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ และภารกิจที่หน่วยงานตนเองเกี่ยวข้อง ทำให้เห็นภาพความเป็นเครือข่ายชุมชน ที่ร่วมการสนับสนุนฟื้นฟูคุณภาพชีวิตในลักษณะแบบต่างคนต่างทำ แต่มีเป้าหมายร่วมกัน นอกจากนี้ มีหน่วยงานภาคประชาสังคม หรือ NGOs ในพื้นที่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในพื้นที่ และเข้าถึงหรือสร้างความไว้วางใจให้กับกลุ่มอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ ผู้ได้รับผลกระทบ และชุมชนได้ค่อนข้างมาก อย่างเช่น กลุ่มด้วยใจ และมูลนิธิชะลาอะห์มัร

2.2 แนวทางการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในปัจจุบัน พบว่าปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐจะเน้นการดำเนินการดูแลช่วยเหลือทั้งตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น ครอบครัว ชุมชน โดยในปัจจุบันการดำเนินการช่วยเหลือบุคคลกลุ่มนี้ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ 1) การช่วยเหลือผ่านการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเรื่องการค้าเนินคดี ตั้งแต่ต้นจนจบการพิจารณาของศาล

ช่วยหาทางออกที่เป็นประโยชน์ที่สุดต่อรูปคดี และให้เกิดความเป็นธรรมต่อจำเลยมากที่สุด 2) การช่วยเหลือครอบครัวและญาติในขณะที่ต้องขังรับโทษในเรือนจำ โดยการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัว 3) การช่วยเหลือก่อนที่ผู้ต้องขังจะออกจากเรือนจำและกลับคืนสู่สังคม 4) การช่วยเหลือ/สนับสนุนส่งเสริมด้านการเรียนรู้ฝึกอาชีพตามความต้องการ/ความสนใจ สนับสนุนเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เมื่อผู้พ้นโทษกลับมาอาศัยอยู่ในชุมชน และ 5) การช่วยเหลือด้านสภาพจิตใจและการรักษา โดยมีการตรวจประเมินด้านสุขภาพจิต การเข้ารับบริการในโรงพยาบาลรัฐ การลงเยี่ยมบ้านเพื่อพูดคุยและสื่อสาร การให้การปรึกษารายบุคคล การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม การปรับความคิดและพฤติกรรม รวมทั้งมีการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง

3. รูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ พัฒนาขึ้นจากแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์เชิงบูรณาการผ่านมุมมองทางจิตวิทยา สังคมวิทยา อาชญาวิทยา และแนวคิดการบูรณาการการทำงานอย่างมีส่วนร่วมขององค์กรที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของหน่วยงาน/องค์กร NGOs ในพื้นที่ ประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน 3 ระยะ คือ กระบวนการดำเนินงานช่วงต้นน้ำ มุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินด้านสุขภาพจิต การประเมินความต้องการช่วยเหลือ/สนับสนุน และการกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคลภายหลังกลับคืนสู่สังคม กระบวนการดำเนินงานช่วงกลางน้ำ มุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการช่วยเหลือฟื้นฟูและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้กระบวนการช่วยเหลือฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกระบวนการดำเนินงานช่วงปลายน้ำ มุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินและติดตามผลด้านสุขภาพจิต ทักษะทางสังคม การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการสร้างรายได้/อาชีพของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคม จากข้อมูลรายบุคคลที่ได้รับการส่งต่อมาจากกระบวนการกลางน้ำ นอกจากนี้ ใช้หลักการทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อสร้างการยอมรับของหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง และแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อน โดยมีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานแกนกลางในการขับเคลื่อน เชื่อมโยง ประสานงานการทำงานร่วมกัน ตลอดกระบวนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่ชุมชนในช่วงแรกส่วนใหญ่ มีสภาพจิตใจอ่อนแอ ควรได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านจิตใจ ให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาได้อย่างเหมาะสม เมื่อเผชิญกับแรงกดดัน และต้องเรียนรู้ทักษะทางสังคม เพื่อสามารถประกอบอาชีพ สร้างรายได้เลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

2. รูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์เชิงบูรณาการ พัฒนาขึ้นผ่านมุมมองทางด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา

อาชีวศึกษา รวมถึงแนวคิดการมีส่วนร่วม ซึ่งรูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ สามารถนำไปปรับใช้ ในการดูแลช่วยเหลือ พัฒนา ยกระดับคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ต้องขังกลุ่มอื่นๆ ได้ ทั้งในด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

3. ผลการวิจัยนี้ สามารถส่งต่อขยายความรู้ให้กับหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น กองสงานใจสู่สันติ ศูนย์สันติวิธี กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า ศูนย์สุขภาพจิตที่ 12 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น / อำเภอ / จังหวัดในพื้นที่ รวมถึงหน่วยงาน ภาคประชาสังคมที่มีบทบาทสำคัญในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มด้วยใจ และมูลนิธิชะลาอะห์มัร เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูล ในการวางระบบดูแลช่วยเหลือฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการ กลับคืนสู่ชุมชนอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่ช่วงแรกที่ออกจากเรือนจำเพื่อลดโอกาสการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. รูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัด ชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ เป็นระบบการจัดการที่ใช้แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์มุ่งเน้น การพัฒนา ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งอาศัยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ในเชิงการบูรณาการการความร่วมมือกัน ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปหากมีการจัดทำโปรแกรมพัฒนาเฉพาะด้าน เช่น โปรแกรมปรับความคิดและพฤติกรรมผ่านหลักคำสอนทางศาสนา โปรแกรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ ที่สอดคล้องกับทุนชุมชนและทุนทางวัฒนธรรม เป็นต้น มาขับเคลื่อนผ่านกระบวนการของรูปแบบฯ จะทำให้ รูปแบบมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่ได้รับการพัฒนา

2. หน่วยงานหลักที่มีอำนาจในเชิงนโยบาย ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลรายบุคคลในด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ที่เชื่อมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อรายงานข้อมูลคุณภาพชีวิตของกลุ่ม อดีตผู้ถูก ควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 19 ปี ถึงแม้ความรุนแรงดูเหมือนจะลดลง แต่ตัวเลขความสูญเสียที่เกิดขึ้นก็ยังคงเพิ่มขึ้น ซึ่งข้อมูลจากการรายงานโดยศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้พบว่าตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 มีจำนวนยอดรวมสะสมจากเหตุการณ์ความไม่สงบจำนวน 22,069 ครั้ง จำนวนผู้เสียชีวิตสะสม 7,495 คน และจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บสะสม 13,925 คน (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2566) นอกจากผลกระทบที่สามารถประเมินได้จากตัวเลขของความสูญเสียแล้ว ยังมีผลกระทบทางจิตใจที่ไม่สามารถประเมินเป็นตัวเลขได้และต้องใช้เวลาในการเยียวยา รวมถึงผลกระทบในแง่ลบต่อเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในพื้นที่

“อดีตผู้ถูกคุมขัง” หรือ “อดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ” เป็นบุคคลที่เคยมีพฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ซึ่งบางคนยังมีความเสี่ยงสูงที่จะหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากสภาพบุคคลทั่วไปกลายมาเป็นผู้กระทำความผิดที่บุคคลปกติในสังคมไม่ยอมรับ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการถูกปฏิเสธจากสังคมและถูกตีตราว่าเป็นนักโทษหรือผู้กระทำความผิด ทำให้รู้สึกว่าตนนั้นได้สูญเสียสถานภาพของสมาชิกในสังคมและสถานภาพของนครธรมตาไปเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Becker, 1963) จนบางครั้งมีความรู้สึกปฏิเสธตนเอง ซึ่งความรู้สึกนี้เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความคิดที่จะกระทำผิดในอนาคต (เสริน ปุณณะหิตานนท์, 2559) อีกด้านหนึ่งที่สำคัญ คือ การเรียนรู้ทางสังคมของบุคคลทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เปิดให้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งพบว่าพฤติกรรมอาชญากรรมรวมถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะสามารถพัฒนาขึ้นมาได้จากการติดต่อสื่อสารหรือการมีประสบการณ์กับอาชญากรในด้านค่านิยม ทศนคติ การให้ความหมายต่อปรากฏการณ์ และรูปแบบของพฤติกรรม (สุณีย์ กัยละจิตร, 2559; Akers, 1995) แต่การพัฒนาพฤติกรรมอาชญากรรมโดยการเรียนรู้มีรูปแบบหรือแนวทางที่อาจแตกต่างไปจากพฤติกรรมคล้อยตามทั่วไป เนื่องจากลักษณะพื้นฐานของอาชญากรรมเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ โดยการศึกษาวิจัยจำนวนมากพบว่าการคบเพื่อนที่เป็นอาชญากรรมจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลไปสู่อาชญากร โดยผ่านกระบวนการหรือกลไกหลายประการ เช่น การพัฒนาเทคนิคการกระทำผิด ค่านิยมในกลุ่มเพื่อน ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน ความรักพวกพ้อง การเปลี่ยนทศนคติ การสร้างโอกาสในการกระทำผิด ฯลฯ ทั้งนี้ มนุษย์เรียนรู้เทคนิคและทศนคติของอาชญากรรม จากการมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้ที่เป็นอาชญากร จึงเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมนั้นมา (ปกรณ มณีปกรณ, 2555)

อดีตผู้ถูกควบคุมตัวจึงเป็นอีกกลุ่มบุคคลที่ควรได้รับการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนฟื้นฟูด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าผู้ที่ผ่านการถูกคุมขังได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจและมีภาวะหลีกเลี่ยงสังคม ไม่สามารถประกอบอาชีพเดิมได้

ทำให้ขาดรายได้มาหล่อเลี้ยงครอบครัวและเกิดภาวะยากลำบาก และจากการศึกษาผลกระทบต่อครอบครัวของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวจากการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนใต้ของกลุ่มด้วยใจ (2562) โดยภาพรวมพบว่าแม้ว่าจะมีความพยายามดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาทางจิตใจและทางสังคม แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่ออดีตผู้ที่ถูกควบคุมตัวเท่านั้นยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวด้วย ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญในการสนับสนุนการกลับคืนสู่ภาวะปกติทางด้านจิตใจ นอกจากนี้ การตอบรับจากชุมชนในการกลับคืนสู่ชุมชนนับเป็นสิ่งจำเป็นด้วยเช่นกัน

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจว่าภายใต้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งจากบริบทภายนอกและปัจจัยภายในตัวบุคคลจะอย่างไรให้อดีตผู้ถูกคุมขังปรับเปลี่ยนความคิดและสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของการยอมรับจากชุมชน จึงนำไปสู่การทบทวนวรรณกรรมและผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการนำวิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์มาใช้ในการช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงกลับคืนสู่สังคม เป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสนใจและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากวิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์เป็นการทำความเข้าใจและวิเคราะห์พฤติกรรม ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นผ่านมุมมองหลากหลายศาสตร์ ได้แก่ มุมมองทางจิตวิทยา สังคมวิทยา อาชีววิทยา ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจ พยากรณ์ ป้องกัน และจัดการกับสิ่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สถานการณ์เสี่ยงซึ่งต้องการการตัดสินใจ เป็นต้น ช่วยให้การมองปรากฏการณ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ มีความชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เพราะในแต่ละปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคม ล้วนมีปัจจัยหลากหลายที่แตกต่างกันทั้งในระดับความหนักเบาและความลึกซึ้งซับซ้อนเกี่ยวโยงกันระหว่างปัจจัยเหล่านี้ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องตัวกำหนดหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างกัน ต้องการการนิยามตัวพฤติกรรมที่ชัดเจนและข้อเสนอที่มีเหตุผล จึงจะสามารถเข้าใจถึงผลลัพธ์ที่ปรากฏได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังได้เห็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอย่างถูกต้อง (จรรยา สุวรรณทัต, 2559)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาผลการวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบการให้ความช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูผู้ที่เคยถูกควบคุมตัวให้กลับคืนสู่สังคมอย่างเป็นระบบ จึงนำไปสู่ความสนใจในการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ที่มีการผสมผสานมุมมองทางจิตวิทยา สังคมวิทยา และอาชีววิทยา มาศึกษา ทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันด้านจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือ และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นรูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมได้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทเชิงพื้นที่ โดยดำเนินการผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่มุ่งเน้นการนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติจริงโดยผ่านกระบวนการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงที่อาศัยองค์ความรู้และบริบทเฉพาะเชิงพื้นที่ นับเป็นทางเลือกหนึ่งในการป้องกันการหวนกลับไปใช้ความรุนแรงอีกครั้งและการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือ และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาและทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันด้านจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือ และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และพัฒนารูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยกำหนดกรอบการสนับสนุนฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ ใน 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านจิตใจ และด้านความคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน และความคิดในการสร้างรายได้และสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีพ

ขอบเขตด้านวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจสภาพปัจจุบันของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ โดยมุ่งศึกษาด้านจิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือ และความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร การประเมินด้านจิตใจ และการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ ดำเนินการโดย 1) ศึกษาแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข เพื่อลดการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบ/แนวทางการช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูของอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษเพื่อการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติสุข จากนั้นทำการยกร่างรูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษฯ และจัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนรูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษฯ และ 2) ปฏิบัติการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษฯ ใน 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านจิตใจ และด้านความคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน และ

ความคิดในการสร้างรายได้และสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีพ โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) การวางแผน (Planning) (2) การปฏิบัติและการสังเกต (Acting and Observing) และ (3) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflecting) กลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ ซึ่งเป็นบุคคลที่เคยถูกคุมขังจากการกระทำความผิดต่อกฎหมายเพื่อก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายหลังได้รับการปล่อยตัวกลับคืนสู่ชุมชนอย่างน้อย 1 – 2 ปี โดยคำนึงถึงผู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา จำนวน 23 คน

การวิจัยระยะที่ 3 สรุปผลการปฏิบัติการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ โดยการนำข้อเสนอแนะมาปรับรูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย

พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่เป็นพื้นที่วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอเทพา อำเภोजะนะ อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอนาทวี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบ และมีกลุ่มบุคคลที่เคยถูกคุมขังจากการกระทำความผิดต่อกฎหมายเพื่อก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อาศัยอยู่ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือสนับสนุนฟื้นฟูให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

4. นิยามศัพท์สำคัญ

4.1 กฎหมายพิเศษ หมายถึง พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

4.2 อดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความเห็นต่างทางการเมืองกับรัฐไทยและแสดงออกด้วยการกระทำความผิดต่อกฎหมาย เพื่อก่อความวุ่นวายหรือความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอเทพา อำเภोजะนะ อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอนาทวี) ภายหลังได้รับการปล่อยตัวกลับคืนสู่ชุมชนอย่างน้อย 1 – 2 ปี

4.3 การสนับสนุนฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการเพื่อการแก้ไขและเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านจิตใจด้านความคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน และความคิดในการสร้างรายได้และสร้างอาชีพ เพื่อการดำรงชีพ เช่น การประเมินด้านสุขภาพจิต การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านจิตใจ การให้ความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน การให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรายได้และสร้างอาชีพที่เหมาะสม เป็นต้น

4.4 รูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ หมายถึง แนวทางและวิธีการดำเนินการเพื่อฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ถูกคุมขัง ใน 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านจิตใจ และด้านความคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน และความคิดในการสร้างรายได้และสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีพ โดยออกแบบผ่านหลักพฤติกรรมศาสตร์

แบบบูรณาการที่ผสมผสานมองจิตวิทยา สังคมวิทยา และอาชญาวิทยา อย่างเป็นขั้นตอน มีการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความเชี่ยวชาญเฉพาะของหน่วยงาน ผ่านการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยกระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วย กระบวนการต้นน้ำ กระบวนการกลางน้ำ และกระบวนการปลายน้ำ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) **กระบวนการต้นน้ำ** หมายถึง การดำเนินงานที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูด้านจิตใจของอดีตผู้ถูกคุมขังภายหลังกลับคืนสู่ชุมชน เช่น การประเมินด้านสุขภาพจิต การประเมินความต้องการช่วยเหลือ และการออกแบบ/กำหนดแนวทาง/ประสาน/อำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือ ตามความต้องการและความจำเป็นรายบุคคล

2) **กระบวนการกลางน้ำ** หมายถึง การดำเนินงานที่มุ่งเน้นการแก้ไข ช่วยเหลือ ฟื้นฟู และเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนให้กับอดีตผู้ถูกคุมขังภายหลังกลับคืนสู่ชุมชน โดยการปรับความคิดและพฤติกรรม การจัดกิจกรรมให้ความรู้ กิจกรรมกระตุ้นความคิดในการปรับตัวอยู่ร่วมกันในชุมชน และความคิดในการสร้างรายได้และสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีพ โดยเน้นความต่อเนื่องของการพัฒนา ผ่านหลักจิตวิทยาเชิงบวกและหลักคำสอนตามศาสนาที่นับถือ

3) **กระบวนการปลายน้ำ** หมายถึง การดำเนินงานที่มุ่งเน้นการประเมินและติดตามผล ใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านความสุข ด้านทักษะทางสังคม และด้านการสร้างรายได้ เพื่อนำผลการประเมินไปวางแผนการดูแลช่วยเหลือ ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของอดีตผู้ถูกคุมขังให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีความสุข

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ระดับนโยบาย

1) ได้รูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ สำหรับกำหนดนโยบายการดำเนินงานแบบบูรณาการภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในเชิงบูรณาการแผนงาน กำลังคน และงบประมาณเพื่อการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2) ได้รูปแบบการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ สำหรับกำหนดนโยบายการดำเนินงานเพื่อการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์เชิงพื้นที่บริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.2 ระดับหน่วยงานในพื้นที่

1) ได้เครือข่ายการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2) ได้แนวทาง กระบวนการทำงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนฟื้นฟูอดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษกลับคืนสู่สังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในเชิงรุก

5.3 ระดับบุคคล

1) อดีตผู้ถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านจิตใจ การพัฒนาความคิดเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน และความคิดในการสร้างรายได้/สร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีพ มองเห็นคุณค่าของตนเอง สามารถกลับตนเป็นคนดี ไม่ปฏิบัติตนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ป้องกันการทวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

Prince of Songkla University
Pattani Campus